

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN 2545-3998

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ, КНИЖЕВНИ
И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC, LITERARY
AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 5, NO 9, STIP, 2020

ГОД. V, БР. 9
ШТИП, 2020

VOL. V, NO 9
STIP, 2020

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. 5, Бр. 9
Штип, 2020

Vol. 5, No 9
Stip, 2020

PALMK, VOL 5, NO 9, STIP, 2020

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип,
Република С. Македонија

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Република С. Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Република С. Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Георгета Раца, Универзитет Банат, Романија
Астрид Симоне Грослер, Универзитет Банат, Романија
Горан Калоѓера, Универзитет во Ријека, Хрватска
Дејан Дуриќ, Универзитет во Ријека, Хрватска
Шандор Чеглеѓи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Зеки Ѓурел, Универзитет Гази, Република Турција
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Ѓурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Нагале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip,
Republic of N. Macedonia

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenoski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, United States of America
Tole Belcev, Goce Delcev University, Republic of N. Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delcev University, Republic of N. Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Georgeta Rata, Banat University, Romania
Astrid Simone Grosler, Banat University, Romania
Goran Kalogjera, University of Rijeka, Croatia
Dejan Duric, University of Rijeka, Croatia
Sándor Czegledi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey
Zeki Gurel, GAZI University, Republic of Turkey
Elena Daradanova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercruysse, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Драгана Кузмановска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Даница Гавриловска-Атанасовска (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. фах 201
МК-2000 Штип, С. Македонија

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Dragana Kuzmanovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Danica Gavrilovska-Atanasovska (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST

EDITORIAL COUNCIL

Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip, N. Macedonia

<http://js.ugd.edu.mk/index/PAL>

The International Scientific Journal “Palimpsest” is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip: <http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.

All papers are peer-reviewed.

BIBLIOGRAPHIC INFORMATION

Journal Name	PALIMPSEST International Journal for Linguistic, Literary and Cultural Research
Abbreviation	PALMK
ISSN (print)	2545-398X
ISSN (online)	2545-3998
Knowledge field:	UDC 81
UDC code	UDC 82 UDC 008
Article Format	HTML/ PDF; PRINT/ B5
Article Language	Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish, Italian
Type of Access	Open Access e-journal
Type of Review	Double-blind peer review
Type of Publication	Electronic version and print version
First Published	2016
Publisher	Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip, Republic of N. Macedonia
Frequency of Publication	Twice a year
Subject Category	Language and Linguistics, Literature and Literary Theory, Education, Cultural Studies
Chief Editor	Ranko Mladenoski
Country of Origin	Republic of N. Macedonia
Online Address	http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL
E-mail	palimpsest@ugd.edu.mk
Profiles	Academia.edu https://www.ugd.academia.edu/PALIMPSESTПАЛИМПСЕСТ Research Gate https://www.researchgate.net/profile/Palimpsest_Palimpsest2 Facebook Palimpsest / Палимпсест Twitter https://twitter.com/palimpsest-22 SCRIBD https://www.scribd.com/user/359191573/Palimpsest-Палимпсест BIBLIOGRAPHIC

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

11 ПРЕДГОВОР

Билјана Ивановска, уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Biljana Ivanovska, editor of “Palimpsest”

ЈАЗИК / LANGUAGE

15 Milena Sazdovska-Pigulovska

DEFINITION AND CLASSIFICATION OF PHRASEOLOGICAL EXPRESSIONS AND PROBLEMS OF IDIOMATIC EQUIVALENCE IN TRANSLATION

29 Милена Касапоска-Чадловска

НЕКОИ ФРАНЦУСКИ КОНСТРУКЦИИ СО НЕЗАДОЛЖИТЕЛЕН АТРИБУТ НА ДИРЕКТЕН ОБЈЕКТ И НИВНИТЕ МАКЕДОНСКИ ЕКВИВАЛЕНТИ

Milena Kasaposka-Chadlovska

SOME FRENCH CONSTRUCTIONS WITH OPTIONAL DIRECT OBJECT ATTRIBUTE AND THEIR MACEDONIAN EQUIVALENTS

41 Mariantonia Tramite

HIKIKOMORI: ANALISI LINGUISTICA E PROPOSTE DI TRADUZIONE IN LINGUA ITALIANA DI UN NEOLOGISMO 2.0

Mariantonia Tramite

HIKIKOMORI: LINGUISTIC ANALYSIS AND TRANSLATION SUGGESTIONS IN ITALIAN LANGUAGE OF A 2.0 NEOLOGISM

53 Eleonora Fois

THE RENDITION OF METAPHORS AND THE TRANSLATOR'S INFLUENCE IN THE ENGLISH TRANSLATION OF GRAZIA DELEDDA'S LA MADRE

67 Gülşen Yılmaz

“SÜNGÜ” KELİMESİNİN ETİMOLOJİSİ ÜZERİNE

Gülşen Yılmaz

THE ETYMOLOGY OF THE WORD “SÜNGÜ”

75 Марија Леонтик

ЗБОРОВНИТЕ ГРУПИ СО ПОСТПОЗИЦИЈА ВО ТУРСКИОТ ЈАЗИК И НИВНОТО ПРЕДАВАЊЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Marija Leontik

WORD GROUPS WITH A POSTPOSITION IN TURKISH LANGUAGE AND THEIR EQUIVALENCE IN MACEDONIAN LANGUAGE

- 87 Виолета Јанушева**
ПЕРИФРАЗИТЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ СТАНДАРДЕН ЈАЗИК
Violeta Janusheva
THE PERIPHRASES IN MACEDONIAN STANDARD LANGUAGE
- 99 Silvana Neshkovska**
THE RHETORIC BEHIND POLITICAL RESIGNATION SPEECHES
- 113 Мери Лазаревска**
НИТУ АНГЛИСКИ НИТУ МАКЕДОНСКИ (КРАТКА АНАЛИЗА
НА АНГЛИЗМИТЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК И НИВНА /НЕ/
ОПРАВДАНОСТ)
Meri Lazarevska
NEITHER ENGLISH NOR MACEDONIAN (SHORT ANALYSIS OF THE
ENGLISH BORROWINGS IN THE MACEDONIAN LANGUAGE AND THEIR
/NON/JUSTIFICATION)

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

- 123 Chiara Fusco**
VICO E LA CONTEMPORANEITÀ: VISIONI DELLA LETTERATURA IN
VICO, QUASIMODO E MONTALE
Chiara Fusco
VICO AND CONTEMPORANEITY: VISIONS OF LITERATURE IN VICO,
QUASIMODO AND MONTALE
- 135 Mirco Mondillo**
«ADESSO TU MI DICI COSA VUOI FARE DI ME». TIMIRA. ROMANZO
METICCIO E L'IPERMODERNO ITALIANO
Mirco Mondillo
«NOW YOU TELL ME WHAT YOU WANT TO DO ABOUT ME». TIMIRA.
ROMANZO METICCIO AND THE ITALIAN HYPERMODERNITY
- 149 Marcella Di Franco**
IL LIRISMO NOSTALGICO E L'ALIENAZIONE MODERNA IN CORRADO
ALVARO
Marcella Di Franco
NOSTALGIC LYRISM AND MODERN ALIENATION IN CORRADO ALVARO
- 161 Марија Ѓорѓиева Димова**
МЕМОРИЈАТА НА РОМАНОТ, РОМАНОТ КАКО МЕМОРИЈА
Marija Gjorgjieva Dimova
THE MEMORY OF THE NOVEL, THE NOVEL AS A MEMORY

- 171 Славчо Ковилоски**
КРВТА НЕ Е ВОДА: НАРОДНАТА ПЕЈАЧКА ДАФА ЦЕПЕНКОВА
Slavcho Koviloski
BLOOD IS THICKER THAN WATER - THE INTERPRETER OF FOLK SONGS: DAFA CEPENKOVA
- 179 Маријана Горгиева-Ристевска, Ранко Младеноски**
СЕМИОЛОГИЈА НА НЕАНТРОПОМОРФНИОТ ЛИК ВО РОМАНОТ „ЌЕРКАТА НА МАТЕМАТИЧАРОТ“ ОД ВЕНКО АНДОНОВСКИ
Marijana Gorgieva-Ristevska, Ranko Mladenoski
THE SEMIOLOGY OF THE NON-ANTHROPOMORPHIC CHARACTERS FROM THE NOVEL “THE MATHEMATICIAN’S DAUGHTER” BY VENKO ANDONOVSKI
- КУЛТУРА / CULTURE**
- 193 Ана Stefanovska**
VIRTUAL REALITY AND READING CITIES: GPS-BASED APPLICATIONS AS A NEW FORM OF LITERARY TOURISM
- 201 Оља Стојкова**
ПРЕДАТОРСКО ИЗДАВАШТВО
Olja Stojkova
PREDATORY PUBLISHING
- 213 Екатерина Намичева, Петар Намичев**
ТРАДИЦИОНАЛНАТА АРХИТЕКТУРА – МОДЕЛИ НА ЗАШТИТА И ЗАЧУВУВАЊЕ НА ФУНКЦИЈАТА
Ekaterina Namicheva, Petar Namichev
TRADITIONAL ARCHITECTURE – MODELS OF PROTECTION AND PRESERVATION OF FUNCTION
- МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY**
- 225 Нина Даскаловска**
ПРИОДИ И АКТИВНОСТИ ЗА ИНТЕГРИРАЊЕ НА ВОКАБУЛАРОТ ВО НАСТАВАТА
Nina Daskalovska
APPROACHES AND ACTIVITIES FOR INTEGRATING VOCABULARY IN LANGUAGE INSTRUCTION
- 239 Blerina Nuhi, Brikena Xhaferi**
EVALUATING CRITICAL THINKING COMPONENT OF HIGH SCHOOLS IN SKOPJE

253 Arbnora Sulejmani, Brikena Xhaferi

TECHNIQUES WHICH PROMOTE CRITICAL THINKING IN ELT – A STUDY CONDUCTED IN HIGH SCHOOLS OF SKOPJE

265 Марија Гркова

ОБЈЕКТИВНИ ТЕСТОВИ ЗА МЕРЕЊЕ НА ПОСТИГНУВАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ И ТЕСТИРАЊЕТО ВО НАСТАВАТА

Marija Grkova

THE CLASSROOM TEST AND THE OBJECTIVE TESTS FOR MEASURING STUDENTS ACHIEVEMENTS

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

277 Кирил Трајчев

РУСКАТА ПОТРАГА ПО БОЖЈАТА МУДРОСТ

Kiril Trajchev

RUSSION QUEST FOR THE WISDOM OF GOD

291 Monika Zázrivcová

COMPTE-RENDU : « LES INTERFÉRENCES LINGUISTIQUES DU FRANÇAIS SUR LE SLOVAQUE. L'EXEMPLE DU SYSTÈME VERBAL », PAR LUCIA RÁČKOVÁ ET FRANÇOIS SCHMITT

Monika Zázrivcová

REVIEW: “LES INTERFÉRENCES LINGUISTIQUES DU FRANÇAIS SUR LE SLOVAQUE. L'EXEMPLE DU SYSTÈME VERBAL” (FRENCH LINGUISTIC INTERFERENCES ON SLOVAK. THE EXAMPLE OF THE VERBAL SYSTEM), BY LUCIA RÁČKOVÁ AND FRANÇOIS SCHMITT

295 Ранко Младеноски, Софија Иванова

СОВРЕМЕНАТА КНИЖЕВНОСТ МЕЃУ ЗАПАДНИОТ АНТРОПОЦЕНТРИЗАМ И ИСТОЧНАТА ТЕОДИЦЕЈА

Ranko Mladenoski, Sofija Ivanova

CONTEMPORARY LITERATURE BETWEEN ANTHROPOCENTRISM AND EASTERN THEODICY

ДОДАТОК / APPENDIX

311 ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ

ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“

CALL FOR PAPERS

FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

ПРЕДГОВОР

Почитувани читатели,

Со објавувањето на деветтиот број на списанието „Палимпсест“ се одбележува и потврдува неговото петгодишно постоење. Тековниот број на ова списание обработува теми кои се однесуваат на областите јазик, книжевност, методика на наставата и културологија и тие се напишани на македонски, англиски, италијански и турски јазик. Тематските области што ги покриваат овие статии се доволно разнолики да го привлечат вниманието на нашите колеги, наставници, студенти, но и доволно мотивирачки да го одржат современиот чекор со актуелните феномени на истражување од горенаведените области. Од објавените трудови во овој број како најбројни се јавуваат авторите од Македонија (Милена Саздовска-Пигуловска, Милена Касапоска-Чадловска, Марија Леонтиќ, Виолета Јанушева, Силвана Нешковска, Мери Лазаревска, Марија Ѓорѓиева Димова, Славчо Ковилоски, Маријана Ѓорѓиева-Ристевска, Ана Стефановска, Оља Стојкова, Екатерина Намичева, Петар Намичев, Нина Даскаловска, Блерина Нухи, Арбнора Сулејмани, Брикена Џафери, Марија Ѓркова, Кирил Трајчев, Ранко Младеноски, Софија Иванова), потоа од Словачка Моника Зазривчова (Monika Zázrivcová), од Австрија Мариантониа Трамита (Mariantonia Tramite), од Италија Елеонора Фоа (Eleonora Foïs), Кјара Фуско (Chiara Fusco), Мирко Мондило (Mirco Mondillo), Марчела ди Франко (Marcella Di Franco) и од Турција Ѓулшен Јилмаз (Gülşen Yılmaz).

Доминантен јазик на статиите во овој број е македонскиот јазик, што го толкувам како наш стремеж во борбата за негово негување и зачувување како наше најголемо културно наследство, како и желбата и намерата обработените тематски содржини да бидат лесно достапни за сите заинтересирани на територијата на целата наша држава. Сепак, се јавува неопходност и од актуелизација и популаризација и на другите јазици, што укажува на фактот дека светот на јазиците е огромен и дека многу аспекти од јазиците треба да се анализираат и да се објаснат. Тоа ја покажува важноста и значењето на странските јазици во современите емпириски текови во науката за јазикот, во науката за книжевноста, методиката на наставата и во културологијата.

Како резултат на електронската достапност на ова списание и на активностите на Уредувачкиот одбор, Редакцискиот совет, рецензентите, јазичните и техничките уредници, горди сме да истакнеме дека присуството на научноистражувачки статии од различни земји од светот говори за неговата актуелност и популарност. Сите што се вклучени во создавањето на ова списание несебично се ангажираат за неговото подобрување и со своите сугестии и добронамерни критики и дискусии влијаат доволно инспиративно да привлечат современи и модерни истражувачки публикации кои ќе најдат на уште поголема читателска публика во иднина, со што современите истражувања ќе бидат широко достапни и ќе овозможат размена на знаења, идеи, како и на научни и стручни достигнувања.

Билјана Ивановска, уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Dear readers,

The ninth issue of “Palimpsest” marks and confirms the journal’s five year existence. The current issue of the journal covers topics related to the fields of language, literature, teaching methodology and culturology, and they are written in Macedonian, English, Italian and Turkish. The thematic areas covered by these articles are diverse enough to attract the attention of our colleagues, teachers and students, and at the same time motivating enough to keep up with the current phenomena of research in the aforementioned areas. From the published articles in this issue, the authors from Macedonia appear as the most numerous, such as Milena Sazdovska-Pigulovska, Milena Kasaposka-Chadlovska, Marija Leontik, Violeta Janusheva, Silvana Neshkovska, Meri Lazarevska, Marija Gjorgjieva Dimova, Slavco Koviloski, Marijana Gorgieva-Ristevska, Ana Stefanovska, Olja Stojkova, Ekaterina Namicheva, Petar Namichev, Nina Daskalovska, Blerina Nuhi, Arbnora Sulejmani, Brikena Xhaferi, Marija Grkova, Kiril Trajcev, Ranko Mladenoski, Sofija Ivanova, then from Slovakia Monika Zázrivcová, from Austria Mariantonina Tramite, from Italy Eleonora Fois, Chiara Fusco, Mirco Mondillo, Marcella Di Franco and from Turkey Gülşen Yılmaz.

The dominant language of the articles in this issue is the Macedonian language, which I recognize as our aspiration in the struggle for its nurturing and preservation of our greatest cultural heritage, as well as the desire and intention to make the thematic contents to be easily accessible to anyone concerned throughout our country. However, there is a need for actualization and popularization of other languages, which points to the fact that the world of languages is vast, therefore, many aspects of languages ought to be analyzed and explained. This actually proves the importance and significance of foreign languages in contemporary empirical currents in the science of language, literature, teaching methodology and culturology.

As a result of the electronic availability of this journal and the activities of the Editorial board, the reviewers, the linguistic and technical editors, we are proud to point out that the presence of scientific research articles written by authors from different countries of the world speaks of its relevance and popularity. Everyone involved in the creation of this journal is selflessly committed to its improvement and with their suggestions, well-intentioned reviews and discussions influence the submission of contemporary and modern research articles that will attract even a larger readership in the future, so that contemporary research will be widely available and will enable the exchange of knowledge, ideas, as well as scientific and professional achievements.

Biljana Ivanovska, Editor of Palimpsest

СЕМИОЛОГИЈА НА НЕАНТРОПОМОРФНИОТ ЛИК ВО РОМАНОТ „ЌЕРКАТА НА МАТЕМАТИЧАРОТ“ ОД ВЕНКО АНДОНОВСКИ

Маријана Горгиева-Ристевска
Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
marijana.gorgieva93@yahoo.com

Ранко Младеноски
Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
ranko.mladenoski@ugd.edu.mk

Апстракт: Трудот претставува приказ на одредени неантропоморфни ликови во романот „Ќерката на Математичарот“ од Венко Андоновски, а се укажува и на нивната симболика. Во овој труд се зборува и за семиологијата на неантропоморфниот лик, односно за антропоморфен – неантропоморфен лик. Овие поими накратко ги дефинираме и ги образложуваме од книжевно-теориски аспект преку цитати. Во овој роман ги анализираме бројот „Пи“, огнот, манастирот, светлината, огледалото како неантропоморфни ликови. Основната цел на овој труд е да се прикажат одредени неантропоморфни ликови во романот на Венко Андоновски и нивната функција во романот. Имено, преку примери, цитати, а секако преку свои гледишта, со шеми и прикази успеавме да прикажеме и анализираме одредени неантропоморфни ликови и да зборуваме за нивната функција во романот.

Клучни зборови: *лик, Венко Андоновски, роман, неантропоморфност, симбол.*

1. Вовед

Венко Андоновски е современ македонски писател, автор е на повеќе литературни дела меѓу кои се вбројуваат и неговите четири романи: „Азбука за непослушните“, „Папокот на светот“, „Вештица“ и „Ќерката на Математичарот“ кои се, всушност, надоврзување еден на друг. Ние ќе ја погледнеме семиологијата на неантропоморфниот лик во романот „Ќерката на Математичарот“. Неантропоморфниот лик, односно ликот кој се јавува во одредено дело, а не е човечко битие, е присутен во романите на Андоновски, односно имаме „процес во кој човекот (значи ликот кога зборуваме за едно книжевно, белетристичко дело) сè повеќе и повеќе станува зависен од предметите, станува роб на предметите“ (Голдман, 1967, стр. 204), па предметите се јавуваат дури и како ликови.

2. Неантропоморфниот лик во романот „Ќерката на математичарот“ од Венко Андоновски

Разгледуваме овде, и тоа од семиолошки аспект, неколку неантропоморфни ликови во најновиот роман на Венко Андоновски со наслов „Ќерката на Математичарот“ и нивната наративна функција во двата дела од овој роман – „Ќерката на Математичарот“ или „Големата книга“ и „33,33 (Акорд светлина)“, односно „Малата книга“. Станува збор, имено, за анализа на следните неантропоморфни ликови: бројот „Пи“, огнот, манастирот, акордот Светлина и огледалото.

2.1. Бројот „Пи“

За бројот „Пи“ се вели дека е бесконечен, спирален број, со кој се претставува обемот (обиколката) на кружницата со нејзиниот пречник. За тоа дека бројот е бесконечен говори фактот дека е број на обемот на кружницата, на круг, на кругот што е симбол за вечноста. За бројот „Пи“ се вели: „Бидејќи бројот Пи е бесконечен и никогаш нема да може да го пресметаме – тоа значи дека никогаш нема да пресметаме точно обемот ниту на една кружница!“¹ Бесконечна е и љубовта која во себе ја носи кон доброто Ема Пил, безвремено божество е таа. Бројот „Пи“ како неантропоморфен лик најмногу го поврзуваме со оддавање на информации за бесконечноста, за тоа дека сè кружи, тече, се менува.

Ќерката на Математичарот, неговата единствена Јована, неговата Ема Пил, Пи негова, правена во вевчанска воденица од два огна, со многу пламен, страст и љубов, е најбезвременското нешто во животот на Математичарот, најбесконечното нешто за него е таа и затоа ја поистоветува со бројот на бесконечноста, со бројот „Пи“: „Татко ѝ, пак, ја вика (по грешка или намерно?) Ема Пи, затоа што тој никогаш не гледаше телевизија, туку само решаваше некакви задачи со бројот Пи“. (Андоновски, 2013, стр. 30). Математичарот често решава задачи со бројот „Пи“, значи често ја бара бесконечноста, бара да најде нешто во бесконечноста, бара една изгубена душа што страшно и силно ја љубел – душата на мајка ѝ на Ема што починала многу рано по игра на судбината.

Математичарот, татко ѝ на Ема, верува во бесконечност, верува во четвртата димензија, верува дека има процеп во просторот и низ тој процеп можеш да сирнеш и во бесконечноста, во вечноста, таму каде што се сместени душите кои немаат тела. Сето тоа Математичарот го постигнува со бројот „Пи“: „Ема не знае, и не може да знае, бидејќи романсиерските конвенции се такви што ликот не може да знае сè за другиот лик, а сезнајниот раскажувач знае сè, па знае и дека истата вечер додека таа разговара со Чарли, Математичарот го пишува бројот Пи упорно, дека стигнува во 154, 155, 156-ата децимала очекувајќи влез во невидливото (секогаш тој процеп во реалноста се отвора на различна децимала), и потоа пропаѓа низ еден вртеж многу сличен на оној низ кој пропаѓа Алиса во земјата на чудата“. (Андоновски, 2013, стр. 177). Волшебниот, иреалниот број „Пи“ му помага на

¹ <https://arno.mk/2019/04/25/10-interesni-fakti-za-brojot-pi/>

Математичарот да го најде процепот во просторот и да сирне во оној друг свет, во светот на душите. Заклучуваме дека овде бројот „Пи“ се јавува и како актантна функција (актант), односно како помошник. „Ниту еднаш не си помислил, а јас тоа веќе ти го покажав, дека меѓу 3 и 4 има цела една вселена, цела една вечност, еден број што се вика Пи, кој ги содржи сите други можни броеви, и дека неговите децимали се бесконечни. И што е најтажно никогаш не се повторуваат исти броеви“. (Андоновски, 2013, стр. 49-50). Тоа е Ема Пил: малечка енциклопедија со нозе! Знае таа сè за бројот „Пи“, за тој волшебен број, за тој неантропоморфен лик кој подоцна ѝ помага да ја најде четвртата димензија на просторот. Ема продолжува да му зборува на Тео за бројот „Пи“, за неговата магичност: „И дека Пи е, всушност, границата на која видливото поминува во невидливо, конечното во бесконечно“. (Андоновски, 2013, стр. 51). Таа е моќта на овој иреален број: да помогне видливото да стане невидливо, а конечното бесконечно, да се видат душите без тела, а конечниот живот да стане бесконечен.

Ема се запознава со Алваро Муертес на многу специфичен начин. И Тео, нејзиниот ангел, момчето со ангелски глас, со Алваро Муертес се запознава исто така на специфичен начин: се запознава кога Алваро Муертес држи курс за креативно пишување и зборува за тоа дека бројот „Пи“ е број на Сатанаил, а не на Бог, и зборува за тоа дека сè на светов е дело на Сатанаил, а не на Бог: „И тебе ти текна на Малечката и на нејзиното тврдење дека Пи е Божји број, број на вечноста и бесмртноста. Веќе следниот миг потскокна од столот кога Алваро, говорејќи за бесмртноста, рече дека бројот Пи е најсовршениот број, но дека е измислица на Сатанаил, кој со него сакал и успеал да направи неред во Божјиот поредок на броењето: отворил цела бездна меѓу броевите 3 и 4, само за да покаже дека е посилен од Бога и од неговиот ред“. (Андоновски, 2013, стр. 120). Преку тоа што Алваро Муертес го зборува за бројот „Пи“, Тео заклучува како Алваро Муертес гледа на работите и мисли дека сè е дело на Ѓаволот. Односно, бројот „Пи“ му помага на Тео да сфати кој е, всушност, Алваро Муертес (слуга на Сатанаил).

Две чисти души, две невини детски срца доживуваат необични работи затоа што се необични, божествени и успеваат да го сетат бројот „Пи“, бројот на бесконечноста, спиралниот број, кога се во црквата, пред иконите и се молат: „Таа веќе вознемирено плаче: го погледнуваш нејзиниот профил, и таа одеднаш се свртува кон тебе со очи полни солзи радосници, и те прашува: Го сети ли 'Пи?', и знаеш дека исто сте виделе, а кога двајца исто гледаат, не е исто како кога еден гледа. 'Бевме во светот на невидливото, барем за миг', вели таа и те зема за рака, и те изведува надвор од црквата“. (Андоновски, 2013, стр. 138). Бројот „Пи“ се јавува секаде околу нив, им кажува дека постои бесконечност, постои бесконечна љубов и среќа, постои бесконечен живот, има победа над смртта.

Има просторот свои резервни џебови, а тие џебови можеме да ги видиме со помош на магичниот број „Пи“: „Има ли просторот свои резервни џебови? – си го слушаш внатрешниот глас, и ти текнува дека тоа е Пи, она истото со иконата во црквата на твојот небесен град, кога бевте со Малечката. Ете го, пред тебе. Мало дупче во кое се огледува сиот космос, сите ѕвезди, галаксии,

светила небески – сè е набиено во тоа мало дупче. Зачекоруваш кон него со силен копнеж, иако знаеш дека е бесмислено да се надеваш дека ќе поминеш низ нешто толку многу мало колку иглени уши“. (Андоновски, 2013, стр. 144-145). Знае Тео дека постои тој мал процеп, тоа мало дупче во космосот низ кое можеме да видиме, да сирнеме во еден друг простор со друга димензија. Тоа го знае благодарение на малото црвенокосо божество, неговата Малечка, неговата непроболена Малечка за која мисли дека не успеала да ја надмудри смртта и отишла на друго, подобро место да бара подобри и побожествени димензии благодарение на бројот „Пи“. Од оној момент кога тој почнува да верува дека неговата Малечка засекогаш заминала од видливите димензии на светот, тој насекаде околу него ја чувствува, чувствува дека бројот „Пи“ му овозможува Малечката да е до него, иако нема тело, има душа, божествена душа што деноноќно го следи, насекаде е присутна.

Тео верува дека неговата Малечка не успеала да ја прелаже смртта, дека не успеала да се сокрие од неа сè до оној момент кога таа по игра на судбината дознава дека нејзиниот ангел е во опасност, па мора да му помогне и тој да ја прелаже смртта. Така, Ема Пил, Малечката, оди по неколку години да го спаси Тео од смртта, да му каже дека таа успеала да ѝ избега. Тео не може да верува дека по толку време тоа црвенокосо божество стои пред него, но сега претворено во девојка. Таа средба меѓу нив по толку години е полна со емоции и навраќања на спомени: „Го отвори својот куфер во преполниот багажник на ципот и од него го извлече розовиот транзистор од пред дванаесет години. 'Го чуваш уште?!', вресна таа радосно како кога се вртеа на Покривот на светот во спиралите на Пи и му се фрли во преградка“. (Андоновски, 2013, стр. 167). Радоста што по толку време се среќаваат е огромна, а нараторот ја споредува со онаа радост која ја доживеале кога биле мали и се вртеа на Покривот на светот и ги почувствувале спиралите на бројот „Пи“. Значи, бројот „Пи“ е лик кој сведочи за тоа дека постои бесконечноста, постои победа над смртта, а тоа најдобро го согледуваме преку Ема Пил и нејзиниот Тео: и двајцата успеваат да ја надмудрат смртта и да го сетат благодетот на бројот „Пи“.

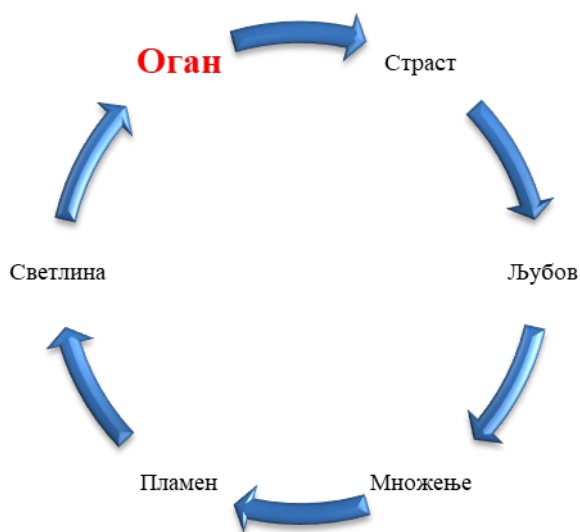
2.2. Оган

За симболот на огнот го имаме следново толкување: „Според И-чинг, огнот му одговара на југот, на црвената боја, на летото, на срцето. Последнава

врска е постојана, било кога огнот симболизира страсти (особено љубов и лутина), било кога симболизира дух“. (Гербран и Шевалие, 2005, стр. 704).

Огнот како неантропоморфен лик во романот ни открива за љубовта, за страста, за душевната состојба на ликовите, за тоа колку силно љубат. Ема Пил, црвенкосата бунтовна девојка со памучна душа, умее и да љуби. Но, тоа го прави на еден посебен начин, на свој начин, а токму тоа ја изделува од преостанатите. Таа сака до себе да има некој од кого ќе учи, со кого ќе напредува. Едноставно, Ема не поднесува кога некој е на исто рамниште со неа од интелектуален аспект, па сака да биде помаметен од неа, а и повозрасен: „Таков со кој би можела да води љубов, а притоа да не го доживее инцестуозно, како татко, туку како постар, доволно искусен маж кој знае како се прави тоа, за детето да биде дете на огнот“. (Андоновски, 2013, стр. 35). Таков маж сака до себе да има Ема Пил, маж со кој ќе направат плод кој е сличен на огнот: оти таа е оган, пламен носи во себе, па бара и сличен на себе, што ќе знае оган да пали и да умножува. Сака некој што секогаш ќе знае како да се носи со љубовта.

Чарли Хит е разочаран што Ема е рамнодушна кон него, што вели дека е вљубена во Алваро Муертес, што прави сè за да стапи во контакт со Алваро и да биде негова. Сето тоа кај Чарли предизвикува лутина, па одлучува да се претстави како Алваро и бара од татко ѝ преку и-мејл да ја опише Ема, а Математичарот вака ја опишува: „Како би ја опишал? Оган што сам си дува во пламенот. Не попусто косата ѝ е црвена. Дете на страста е, во воденица вевчанска е зачната, на полна месечина, кај вода со многу самовили. Се љубевме како чекан и врела потковица со мајка ѝ“. (Андоновски, 2013, стр. 56). Така вели за неа Математичарот, дека таа е оган што сам си дува во пламенот, жена што сама ја подгрева својата страст, што ја следи љубовта, интуицијата, што е храбра, смела, што гори и однадвор и однатре. Оган жив е Ема Пил. Огнот како неантропоморфен лик ни зборува за тоа колкава страст и љубов носат ликовите во своите души.

2.3. Манастир

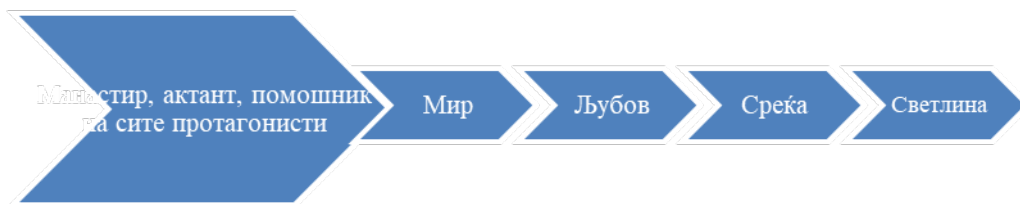
Манастирот претставува свето место околу кое има придружни објекти. Освен тоа, таму, во манастирот, во заедница живеат монаси или монахињи. Манастирот овде како неантропоморфен лик ни открива информации за тоа како Ема го сфаќа сето она што се случува околу неа; ни открива информации и за Чарли Хит, потоа, за сестра Евлантија и за Тео, што значи дека манастирот се јавува како лик информант.

Чарли Хит го користи тоа што Ема Пил ги сака црквите и манастирите за да се зближи со неа, за да разговараат (затоа што многу тешко тие комуницираат – постојано се расправаат): „Знаев дека сака цркви и манастири, и затоа уште од почетокот заиграв на картата на која не можеше да остане рамнодушна – брза и ненадејна паралела меѓу две навидум целосно различни нешта. Најпрвин, ја прашав дали мисли дека фреските по црквите имаат само верска и украсна функција“. (Андоновски, 2013, стр. 37-38). Дискусијата што ја водат Ема Пил и Чарли Хит во врска со манастирите, односно фреските по црквите, ни оддава важни информации за ликовите, а преку тие информации ние се запознаваме со ликовите, со нивните ставови за нештата околу нив: „’Можеби исто говориме, но тоа не значи и дека мислиме исто. Ти често говориш нешто што не мислиш‘. Ах, дете некалемено, крушо кисела, дива, неспитомена! На сè да се имало одговор, да не се признаело ниту од култура нешто, да не се дадело ни милиметар од сопственото его! Повторно работите ми излегуваа од контрола. И тогаш реков: ’Мислиме исто, само ти велиш дека фреските биле стрипови, а јас дека тие биле првите седативи, што е исто, затоа што и стриповите се седативи. А црквите биле првите психијатриски клиници‘“. (Андоновски, 2013, стр. 38). Овде согледуваме како Чарли Хит преку тоа што води разговор со Ема Пил на тема за црквите и манастирите и фреските во нив, сака да се доближи до Ема, да ѝ се допадне, да почне да ја освојува. Ќе додадеме дека ликот на манастирот, односно на црквата, освен што се јавува како лик информант, се јавува и како актант и тоа помошник на Чарли кој преку манастирите и фреските во нив очајно се обидува да се зближи со Ема.

Сестра Евлантија, монахињата, една од најдобрите пријателки на Ема Пил (после Русокосата), му е оддадена на Бога, сака да изгради манастир во негова чест, но добива забрана за тоа, на што Ема ѝ вели дека не може никој да ѝ земе нешто што го носи во себе, во душата: „’Веројатно затоа што една ноќ, на сон ми дојде Он, мојот небесен свршеник. Ми покажа место каде треба да изградам уште една црква. Ми рече: од таа карпа, по еден ден копање, ќе се појават три извора. Најмив копачи и вистина: по еден залез и еден изгрев се појавија три извора. Кога отидов на исповед, добив укор. И забрана за градба. Потоа ми го зедаа и манастирот‘. ’Не може да ти го земат манастирот. Ти го носиш во себе‘, рече Ема. ’Сега, сепак, почнаа да ја градат црквата. Ако, амин‘. ’Жално‘, рече Црвенкосата“. (Андоновски, 2013, стр. 69). Света е душата на сестра Евлантија, света е душата и на црвенкосото суштество Ема Пил. Манастирот ни оддава информации за тоа колку се чисти и свети душите на Ема и сестра Евлантија.

Манастирот како неантропоморфен лик го среќаваме и во Малата книга, односно во книгата „Акорд Светлина“. Со овој лик најпрвин се запознаваме кога Ема Пил, Малечката, зборува со Тео, нејзиниот ангел, за манастирите и за црквите: „Таа гледаше во тебе како да си ѝ рекол дека тука ќе избие, еден ден, вулкан. 'Многу си чуден', рече. 'Зошто да градиш манастир, кога ти самиот си подвижен манастир?'“ (Андоновски, 2013, стр. 36). Тео ѝ кажува на Малечката дека еден ден ќе изгради манастир во кој секој ќе го најде својот мир.

Манастирот како неантропоморфен лик, освен што се јавува како актант, односно како помошник за одредени ликови, тој ни оддава многу интересни информации за чувствата, мислите и ставовите на ликовите.

2.4. Акорд Светлина

Во овој дел од трудот ќе зборуваме за ликот на светлината, но во комбинација со акордот. За акордот како поим го пронајдовме следново толкување: „1. Созвучје, истовремено звучење на три или повеќе тонови со различна висина“.² За симболот на светлината, пак, се вели: „Светлината во Стариот завет секогаш симболизира живот, спас, среќа добиени од Бога“ (Гербран и Шевалие, 2005, стр. 883).

Ликот на „акорд Светлина“ овде, освен што ни сведочи за доживувањата на Малечката и на Тео, сведочи и за тоа дека Тео преку акордот Светлина ја открива и смислата на неговото постоење, зошто е на овој свет: „Тоа е музика сочинета не од звуци, туку од бои и светлина, тоа е акорд Светлина што во себе ги содржи сите арии, сите песни, сите музички постојани и непостојани, измислени и неизмислени, отсвирени и неотсвирени, и ти сфаќаш дека кларинетите не ти значат ништо, дека во таа посребрена рака на Чудотворецот се наоѓа сета тајна на твоето постоење, првата и последната причина за тоа зошто си дојден на овој свет, дека во неа суштествуваат душите на сите свирачи што некогаш биле овде, на земјата и се вдомиле во Господа“ (Андоновски, 2013, стр. 78). Тео преку музиката успева да допре, да ја прима и светлината и сите бои на Земјата, да сфати дека во тој акорд Светлина има нешто безвременско, суштествено и магично што му помага да дознае нешто повеќе за него, за неговата душа.

Малечката и Тео дознаваат дека можат да сирнат во процепот од кој извира музиката од акордот на Светлината и да се запознаат со некаква небесна инка и да заклучат дека сè што е мало е одраз на големото и дека

² <http://www.makedonski.info/show/%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B4/%D0%BC>

различностите се едно исто: „И слушате музика: вселенска: ангелска. Музика од Светлина, акорд Светлина што сето време ист е, а свони како сите можни пишани и ненапишани песни. Извира таа музика од тој процеп во кој влетавте како во некаква небесна инка, во кој од поголемо кон помало се влегува и се узнава дека и помалото е слика на поголемото, и дека всушност сè во сè се содржи, и дека различностите се од Едното и Истото, и дека вселената не е ништо друго, освен мало во поголемо до бескрај“. (Андоновски, 2013, стр. 138). Преку ликот на акордот Светлина, Малечката и Тео уште еднаш се уверуваат во тоа дека постои бесконечното, постои нешто многу понеобично, понеобичен и похармоничен свет од овој во кој престојуваат тие денес.

Тео знае за необичноста на Малечката; знае дека и таа има сличности како акордите: истовремено може да биде необична, обична, среќна и тажна. Тоа најдобро го дознава и од нејзиниот поглед: „Ајде да си одиме од овде“, ѝ велиш и ја земаш за рака, додека таа целосно збунето те гледа со оној нејзин поглед што тебе ти личи на акорд Светлина“. (Андоновски, 2013, стр. 147). Светлината во нејзините очи му дава живот, му дозволува да верува во тоа дека има спас од сите зли работи по лицето на Земјата; знае дека Малечката му е испратена како дар од Бог за да му донесе среќа. Малечката е неговиот најголем спас, му помага да ја надмудри смртта, да се преправи и да ѝ избега од канците. Ликот на акордот Светлина сведочи, односно преку него дознаваме, за спасот, за среќата и за тоа колку необични и убави работи му испратил Бог на Тео со тоа што му дозволил да ја запознае Малечката.

2.5. Огледало

Огледалото претставува мазен предмет, изработен најчесто од стакло; ја има таа моќ кристално чисто да ги прикаже лицата и телата на суштествата и предметите што се наоѓаат пред него. Со ликот на огледалото се среќаваме и во романот за кој зборуваме. Имено, огледалото (како и повеќето неантропоморфни ликови кои ги прикажавме) го среќаваме како лик информант и лик (актант) помошник. Преку овој лик, ние добиваме важни информации за другите ликови, а секако и индикации за тоа во кој правец ќе се одвива понатамошниот тек на дејството.

Со овој лик се запознаваме кога Ема оди во станот на сестра Евлантија и таму го гледа мозаикот кој таа го сочинува, па го споредува со огледалото: „И стоиш пред тој мозаик и чувствуваш радост, озареност невидена, позната од некаде. И потоа ти текнува: та и огледалото, кога ќе го скршиш на две, дава две целини, а не две половини, и дека тоа е единствениот случај (покрај огнот) едното да се подели на две цели, а не на две половини“. (Андоновски, 2013,

стр. 72). Воочуваме дека овде е извршена споредба меѓу огледалото, огнот и Ема. Ема Пил е дете на огнот, а има нешто во неа што ја прави слична и со огледалото: кога огледалото ќе се подели на две, дава две целини, а не две половини. Така е и со Ема Пил: кога таа дели нешто од себе, од својата душа, тогаш таа тоа што го дава го множи. Посебна е Ема Пил, единствена, ја знае древната тајна на љубовта, огнот и огледалото. Тоа го наследила од некои минати животи. Знае таа, Ема Пил, дека зад секое гледало од огледалото има и друга страна, но таму само оние со вонвременски мозоци можат да сирнат. А тоа не се стекнува, тоа е нешто вродено, нешто што го има само Ема Пил и тоа го негува: „И уште има: таа е целосно огледално дете. Таа е дете на огнот заробен во огледалото. Се сеќавам, само што се описмени, некаде на пет години, додека појадувавме, потскокна од столчето: 'Тато', викна, види – и ми покажа на амбалажата на лебот што стоеше на маса. 'Што да видам?', прашав. 'Па зар не гледаш, има огледало во лепчето'. Ја погледнав прашално, затоа што имаше мигови во кои се плашев од нејзините перцепции на нештата. 'Гледај', рече. 'Овде пишува бел леб'. 'Па?', ја прашав целосно незаинтересирано. 'Можеш да го читаш и однапред и одназад, исто доаѓа'. Бев стаписан. Но изненадувањата настанаа кога таа почна да го сече лебот од двете страни. Мајка ѝ ја прекоруваше: така лебот се суши од двете страни. Тоа доведе до тешки кавги, а јас, за да избегнам, дента купив црн леб. Мислев дека така ќе го сече само од едната страна. Така и беше првите неколку денови, кога сè си се врати на старо. Кога ја прашав зошто, таа рече: 'И ова е огледало. Ама малку неправилно. Ако го прочиташ тоа одназад до половина, добиваш бел. Потоа одиш од другата страна и читаш оттаму до половина, добиваш црн. Така, добиваш бел црн, чудесно нешто. Ова е магично огледало'“. (Андоновски, 2013, стр. 89). Ликот на огледалото ни зборува за Ема, за нејзината перцепција на нештата уште од мала; за нејзината љубопитност, за корелациите кои успева да ги прави за да ги објасни појавите околу неа. Но, огледалото како неантропоморфен лик ни зборува и за интелигенцијата на Ема, за нејзината уникатност, за тоа колку различно може таа да им пристапува и на проблемите со кои ќе се соочува.

Како лик кој ни оддава информации за ликот на Ема Пил, огледалото е индиција и за тоа како дејството од романот ќе се одвива понатаму. Имено, дознаваме дека Ема уште од малечка ја знае границата што ја има меѓу огледалото од овој свет и оној кој го прикажува, оној од другата страна. Таа со таков жар на љубопитство се обидува да се протне во оној свет во огледалото од другата страна, како да знае дека некогаш, кога ќе порасне во иднина, ќе бара нешто од другата страна, што се прикажува во оној друг свет од огледалото, нешто многу драго за неа што го губи, и цел живот неуморно го бара и преку бројки и преку оган и преку огледало: „Каде си отпатувала црна Јовано, Емо Пил моја? Како Мики Маус од оној филм во детството – си се провнала низ границата што ја става огледалото меѓу овој и оној свет и си влегла таму, и сега заробена, не можеш да направиш од онаа страна ништо друго освен да ги повторуваш своите сопствени движења? Да не си умрела, црна Јовано, Емо Пил што душкаш насекаде и си го пикаш носот во туѓи работи, и кај што му е и кај што не му е местото?“. (Андоновски, 2013, стр.

114). Дознаваме колку Ема Пил е љубопитна, уште од мала е таква, сака сè да знае, да дознае, да го пикне секаде носето, да истражува. А токму тоа нејзино истражување и љубопитноста нејзина ја водат кон патот на расветлување на најголемата и најболната тајна во нејзиниот живот: смртта на мајка ѝ.

Истражувањето на Ема Пил за Алваро Муертес, односно за Ангел Матев, продолжува. Таа успева преку запирките (кои според неа се огледала) да ги дознае датумите кои ги бирал Ангел Матев за датум на смрт на неговите жртви, па доаѓа до интересни откритија: дознава дека тоа е датумот 16, датумот на смртта и на нејзината мајка: „Таа знае, уште од дете, дека по секоја записка во математиката броевите се смалуваат, а пред записката се зголемуваат. Затоа и записката е огледало – од светот на целите броеви и видливото, се влегува во светот на обратното – децималите и невидливото. Сфаќа дека бројот десет е месецот, а онаа 61, во огледалото станува 16. Веројатно тоа ќе бидат датумите и на сите други жртви на Сатанаил Матев, во иднина“. (Андоновски, 2013, стр. 186). Корелациите кои ги прави Ема Пил меѓу нештата (огледалата и запирките во случајов), ја доведуваат до интересни и многу битни откритија.

Така, Ема Пил успева со помош на поврзување на запирките и огледалата да му помогне на нејзиниот ангел, на нејзиниот Тео да избега од канците на смртта, да ја излаже, да се спаси: „Пред очи ѝ излегува дисплејот од нејзиниот мобилен телефон од оној ден во Народната Библиотека, на кој пишува: $33,33:3,14 = 10,61$. Записката е огледало, што значи: Тео е во опасност да настрада на 16.10. 2007 година“. (Андоновски, 2013, стр. 198).

Со нејзината теорија со огледалата и запирките се запознаваме кога таа му зборува на Тео, кога се малечки, за тоа како преку записката успева да се премине од еден во друг свет, и вели за неа дека е иста како и огледалото: „Тоа е како да поминуваш низ огледало, оти и записката е огледало, граница меѓу реалното и нереалното, конечното и бесконечното. Како во еден цртан филм со Мики Маус, кога Мики влегува низ огледалото во сосема нов и луд свет!“. (Андоновски, 2013, стр. 48). Согледуваме дека огледалото и записката овде се јавуваат како актантни функции на помошник, односно ѝ помагаат на Ема Пил да го спаси од сигурна смрт нејзиниот ангел.

3. Заклучок

Преку извршената анализа на романот „Ќерката на Математичарот“ од аспект на семиологијата на неантропоморфните ликови кои ги издвоивме во него, можеме да утврдиме дека неантропоморфните ликови овде се јавуваат како ликови информанти, ликови протагонисти и ликови антагонисти. Темата за која реферираме, иако на прв поглед се чини само како еден ограничен пристап на анализа, сепак во себе носи една сеопфатност, една целосна поврзаност за која има многу да се пишува. Преку анализата на романот од аспект на семиологијата на неантропоморфните ликови кои ги издвоивме во него, можеме да утврдиме дека најзастапени неантропоморфни ликови во романите на Андоновски се огнот и манастирот.

Интенцијата на овој труд е да се прикаже семиологијата на неантропоморфните ликови во романот на Андоновски. Преку нив ние, всушност, се запознаваме и со значајни сегменти од содржината на романот.

Библиографија

- [1] Андоновски Венко (2013). *Ќерката на Математичарот*. Скопје: Табернакул.
- [2] Гербран Ален; Шевалие Жан (2005). *Речник на симболите*. Скопје: Табернакул.
- [3] Голдман Лисјен (1967). *За социологију романа*. Београд: Култура.
- [4] <https://arno.mk/2019/04/25/10-interesni-fakti-za-brojot-pi/>
- [5] <http://www.makedonski.info/show/%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D1%80%D0%B4/%D0%BC>

Marijana Gorgieva-Ristevska
Goce Delchev University, Stip

Ranko Mladenoski
Goce Delchev University, Stip

The Semiology of the Non-anthropomorphic Characters from the Novel “The Mathematician’s Daughter” by Venko Andonovski

Abstract: This thesis represents the perspective of certain non-anthropomorphic characters from the novel „The Mathematician’s Daughter” written by Venko Andonovski, which also shows their symbolism. This thesis shows the semiology of the non-anthropomorphic character and the terms are defined and described from the literature-theoretic aspect through quotes. In this novel, we analyze the number „Pi“, the fire, the monastery, the light, and the mirror as non-anthropomorphic characters. The primary point of this thesis is to show the non-anthropomorphic characters of the novel. The non-anthropomorphic characters and their function in the novel are successfully analyzed and described through examples, quotes and schematics.

Keywords: *character, Venko Andonovski, novel, non-anthropomorphic, symbol.*

ГОД. V
БР. 9

ПАЛИМПСЕСТ

PALIMPSEST

VOL. V
NO 9